

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Підприємництво та комерціалізація інновацій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки підприємства та менеджменту, протокол № 11 від
19.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Підприємництво та комерціалізація інновацій» є формування системи компетентностей щодо використання принципів, методів й інструментів комерціалізації інновацій в сфері підприємництва.

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Підприємництво та комерціалізація інновацій» на практичні заняття відводиться 18 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Підприємництво та комерціалізація інновацій» проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують звіти, які відповідають зазначеним викладачем вимогам, та захищають їх під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль І. Теоретичні основи підприємництва						
1.	Тема 1. Економічна сутність підприємництва	Визначати економіко-теоретичні засади підприємництва	1. Підприємництво як вид господарської діяльності. 2. Значення підприємництва для структури економіки країни. 3. Підприємницька освіта в Україні та світі. 4. Стан розвитку	2	ММП	Основна: [2-3] Додаткова: [6; 18; 16; 15]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			<p>малого і середнього підприємництва в країнах світу.</p> <p>5. Підприємець – ключова фігура ринкової економіки.</p> <p>6. Форми та методи державного регулювання підприємництва.</p> <p>7. Обмеження в підприємницькій діяльності.</p> <p>8. Ліцензування в підприємницькій діяльності.</p> <p>9. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.</p> <p>10. Державна підтримка суб'єктів підприємництва в Україні.</p>			
2.	Тема 2. Види та форми підприємництва	Виділяти особливості різних напрямів діяльності за певними видами підприємництва	<p>1. Визначення основних характеристик різних видів підприємництва.</p> <p>2. Проблеми та перспективи розвитку виробничого підприємництва в Україні.</p> <p>3. Місце посередницької діяльності в підприємстві.</p> <p>4. Пріоритетні види підприємництва в Україні та світі.</p> <p>5. Консалтинг як</p>	2	ММП	<p>Основна: [2-3]</p> <p>Додаткова: [9;12; 18]</p>

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			<p>форма підприємницької діяльності.</p> <p>6. Переваги та недоліки одноосібного здійснення підприємницької діяльності.</p> <p>7. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні та світі.</p> <p>8. Форми об'єднань підприємств та їх застосування в Україні та світі.</p> <p>9. Особливості створення та функціонування акціонерних товариств.</p>			
3.	<p>Тема 3.</p> <p>Принципи та функції підприємництва</p>	<p>Визначати принципи і функції підприємництва</p>	<p>Практичне завдання.</p> <p>Визначення виду та організаційно-правової форми підприємництва</p>	2	ММП	<p>Основна: [2-4]</p> <p>Додаткова: [6; 9; 19]</p>
4	<p>Тема 4.</p> <p>Технологія заснування підприємницької справи</p>	<p>Проводити аналіз рівня впливу факторів зовнішнього середовища на підприємницьку діяльність. Здійснювати обґрунтований вибір напрямку і способу заснування підприємницької справи</p>	<p>Практичне завдання.</p> <p>Визначення факторів прямого та непрямого впливу на діяльність суб'єктів: а) виробничого підприємництва; б) комерційного підприємництва; в) фінансового підприємництва.</p> <p>Практичне завдання. Вибір та обґрунтування ідеї пріоритетного напрямку підприємницької діяльності в</p>	2	ММП	<p>Основна: [2-3]</p> <p>Додаткова: [5; 10; 15; 17; 19]</p>

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
			сучасних умовах			
Разом за змістовим модулем І				8		
Змістовий модуль ІІ. Комерціалізація інновацій в процесі підприємницької діяльності						
5	Тема 5. Структуризація проекту	Здійснювати структуризацію цілей та завдань проекту у часі та просторі	1. Структуризація цілей і завдань проекту. 2. Структуризація проекту у часі. 3. Структуризація проекту у просторі Практичне завдання. Зіставлення фаз та етапів життєвого циклу проекту	2	ММП	Основна: [1-4] Додаткова: [4; 11; 13; 15] Ресурси Internet
6	Тема 6. Методи проектування	Організувати пошук інформації для виконання проекту та проектних рішень з використанням методів евристичних, формалізованих і поступової формалізації	Практичне завдання. Побудова дерева цілей з використанням методу ПАТТЕРН	2	ММП	Основна: [2-3] Додаткова: [6; 15; 18] Ресурси Internet
7	Тема 7. Ефективність комерціалізації при реалізації інноваційного проекту	Проводити попередню оцінку системної ефективності проектів, розробляти та укладати договори щодо здійснення проектних робіт. Обґрунтовувати та обирати	Практичне завдання. Побудова матриці розподілу функцій між учасниками проекту будівництва нового цеху на підприємстві	2	ММП	Основна: [3-4] Додаткова: [4;12] Ресурси Internet

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
		організаційну структуру управління проектами, формувати та мотивувати проектну команду				
8	Тема 8. Управління проектними ризиками	Забезпечувати ухвалення управлінських рішень щодо впливу на ризики проекту	1. Основні поняття й визначення зон ризику. 2. Структура процесу управління ризиком Практичне завдання. Оцінка ризиків кількісними методами та розробка заходів щодо їх зниження	2	ММП	Основна: [1-3] Додаткова: [7; 13; 14; 17] Ресурси Internet
	Тема 9. Контроль та якість виконання проекту	Контролювати процес забезпечення реалізації проектних робіт. Планувати та оцінювати заходи з забезпечення якості проектних робіт	1. Сутність контролю і його види. 2. Методи контролю в процесі здійснення проекту. 3. Ключові процеси управління якістю проекту. 4. Методи контролю якості	2	ММП	Основна: [1-4] Додаткова: [7; 13; 14; 17] Ресурси Internet
Разом за змістовим модулем II				10		
Разом за навчальною дисципліною				18		

*ПЗ – програмне забезпечення; ММП – мультимедійний проектор.

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне завдання. Зіставлення фаз та етапів життєвого циклу проекту

В процесі виконання завдання учасники:

- застосують знання про фази та етапи життєвого циклу проекту;
- закріплюють знання про послідовність комерціалізації інновацій.

Опис завдання:

Мета: В процесі виконання цього завдання слухачі здійснюють систематизацію етапів і фаз життєвого циклу проекту.

необхідні засоби:

стіл для карток, щоб вони не перекривали один одну;

набір карток, на яких вказані етапи і фази життєвого циклу проекту;

дошка, скотч, папір і ручки;

символічний приз для команди-переможця.

Характеристика завдання

1) Розділити групу на чотири команди.

2) Розкласти на столі 4 картки, на яких вказані фази життєвого циклу і 28 карток – етапи життєвого циклу.

3) Мета гри – відновити послідовність фаз життєвого циклу проекту, а також об'єднати фази і етапи проекту.

4) Кожна команда по черзі перевертає і показує всім учасникам по одній картці – так, щоб члени обох команд могли їх бачити. Спочатку розставляються послідовність карток, в яких вказані фази і кріпиться на дошці. Потім до кожної фази додається відповідний етап. Якщо етап підібраний правильно і рішення обґрунтоване, то команді записується 10 очок або 5 очок, якщо обґрунтування не вірно або його немає. Якщо команда неправильно співвіднесла етап і фазу, їй записується мінус 5 очок і картка повертається назад на стіл.

5) Переможе та команда, яка набере більшу кількість балів.

6) Підбиваються підсумки.

Очікуваний результат виконання завдання:

1. Здатність до здійснення структуризації цілей та завдань проекту у часі та просторі.

2. Здатність розробляти програму впровадження проекту.

3. Здатність контролювати та оцінювати результати проекту.

4. Здатність до презентації результатів проекту.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	
Максимальна кількість балів	10	10	10	15	10	10	10	10	15	100

ЗПЗ – завдання для практичних занять за темою.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Афанасьєв М. В. Управління проектами: навчально-методичний посібник / М. В. Афанасьєв, І. В. Гонтарева. – Х. : ВД "Інжек", 2007. – 272 с.
2. Гонтарева І. В. Управління проектами : навч. посіб. / І. В. Гонтарева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 348 с.
3. Гонтарева І. В. Управління проектами : підручник / І. В. Гонтарева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 444 с.

4. Пономаренко В.С. Економіка підприємства: компетентність і ефективність розвитку: монографія / Пономаренко В. С., Афанасьєв М. В., Гонтарєва І. В. та інші. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. – 187 с.

5.2. Додаткова

1. Афанасьєв Н. В. Управление развитием предприятия : моно-графия / Н. В. Афанасьєв, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка. – Х. : И. Д. "ИНЖЭК", 2003. – 184 с.

2. Афонин А. М. Управление проектами : учеб. пособ. / А. М. Афонин, Ю. Н. Царегородцев, С. А. Петрова. – М. : Форум, 2009. – 184 с.

3. Бондаренко А. Г. Управление проектами: учеб. пособ. / А. Г. Бондаренко, Л. Н. Бондаренко, В. Д. Рогожин. – Х. : ХГЭУ, 2003. – 212 с.

4. Верещагіна Г.В. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій / Верещагіна Г.В. – Харків. : ХНЕУ, 2011. – 226 с.

5. Верзух Э. Управление проектами : ускоренный курс по программе MBA / Э. Верзух. – М. : Диалектика, 2010. – 480 с.

6. Гонтарєва І. В. Оцінювання системної ефективності функціонування і розвитку промислових підприємств : монографія / І. В. Гонтарєва. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2011. – 480 с.

7. Гонтарєва И. В. Системная эффективность предприятия: сущность, факторы, структура / И. В. Гонтарєва, Р. М. Нижегородцев. – М. ; Киров : ВСЭИ, 2012. – 152 с.

8. Гонтарєва И. В. Управление проектами : учеб. пособ. / И. В. Гонтарєва, Р. М. Нижегородцев, Д. А. Новиков. – М. : Книжный дом "ЛИБРОКОМ", 2009. – 384 с.

9. Грей К. Ф. Управление проектами : учебник / К. Ф. Грей, Э. У. Ларсон ; пер. с англ. – 3-е изд., полн. перераб. – М. : ДиС, 2007. – 608 с.

10. Гриньова В. М. Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства : монографія / Гриньова В. М. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 227 с.

11. Заславська К. А. Менеджмент підприємств малого бізнесу : Навчальний посібник / Заславська К. А. – Харків : ХНЕУ, 2011. – 199 с.

12. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади: навч. посіб. / О. В. Коваленко. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 400 с.

13. Куліков П.М. Економіка та організація інноваційної діяльності : Навчальний посібник / Куліков П.М., Тищенко Д.О., Кулєшова Н.В. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 246 с.

14. Лабунська С.В. Формування обліково-аналітичного забезпечення інноваційного розвитку підприємства : монографія / Лабунська С.В. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 246 с.

15. Лепейко Т. І. Управління інноваційними процесами на промислових підприємствах: методологія та практика : монографія / Лепейко Т. І. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 219 с.

16. Пономаренко В.С. Методологія комплексного оцінювання

ефективності розвитку промислових підприємств / Пономаренко В.С., Гонтарева І.В. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2015. – 404 с.

17. Савенко К.С. Оцінка економічної ефективності інноваційної діяльності на промислових підприємствах : монографія / Савенко К.С. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 179 с.

18. Ципес Г. Л. Проекты и управление проектами в современной компании : учеб. пособ. / Г. Л. Ципес, А. С. Товб. – М. : Олимп-бизнес, 2009. – 480 с.

19. Щербак В.Г. Управління торговою маркою в механізмі товарної інноваційної політики підприємства : монографія / Щербак В.Г., Холодний Г.О., Птащенко О.В., Бихова О.М. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 251 с.

5.3. Ресурси Internet

1. Господарський кодекс України (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (із змінами і доповненнями, внесеними Законами України) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 31-32, ст.263). Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

3. Портал підприємателів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://chp.com.ua/gazeta>